

Szlak drewnianych kościołów w województwie opolskim (Galeria)

Miasto
Kultura

13.03.2026 g. 09:40

Między równiną a lasem, pomiędzy pamięcią a legendą, biegnie jedna z najbardziej niezwykłych tras kulturowych regionu. Rozciąga się od Opola do Olesna i prowadzi przez krajobraz, w którym historia nie została

zapisana w kamieniu, lecz wyciosana w drewnie. Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego Śląska Opolskiego to nie tylko trasa turystyczna. To opowieść o wierze, katastrofach, odbudowie i niezwykłej kulturze pogranicza.

Na Opolszczyźnie zachowało się około siedemdziesięciu drewnianych świątyń. To jedna z największych koncentracji tego typu zabytków w Europie Środkowej. Wytyczony szlak prowadzi przez dwanaście najcenniejszych, a jego przebieg celowo poprowadzono przez lasy i doliny rzek, aby podróż przypominała dawną pielgrzymkę, a nie tylko zwiedzanie.

Drewno zamiast kamienia

Na pierwszy rzut oka może się wydawać, że drewniane kościoły są uboższą formą architektury sakralnej. W rzeczywistości jednak jest odwrotnie. Na Śląsku Opolskim drewno było materiałem elitarnym, trudnym do zdobycia, wymagającym mistrzowskiego rzemiosła i nieustannej opieki. Kamienne świątynie budowali zazwyczaj fundatorzy książęcy lub biskupi, a drewniane – społeczność. Powstawały wspólnym wysiłkiem mieszkańców: chłopów, rzemieślników, cieśli i młynarzy, dlatego każdy z nich jest kroniką lokalnej wspólnoty. Co ważne, kościoły te budowano bez gwoździ, w konstrukcji zrębowej, a ich dachy kryto gontem. Co kilkadziesiąt lat wymagały remontu i właśnie dzięki temu przetrwały. Każde pokolenie dopisywało coś od siebie: nową polichromię, ołtarz, dzwon czy kruchtę.

Perła szlaku

Najbardziej niezwykłym obiektem trasy jest kościół pielgrzymkowy pw. św. Anny w Oleśnie z roku 1518, który od 2018 roku znajduje się na liście Pomników Historii. To budowla absolutnie unikatowa w skali Europy. Wzniesiona na planie kwiatu róży, składa się z centralnej kaplicy i promieniście rozchodzących się kaplic bocznych. Według legendy kształt świątyni miał powstać po znalezieniu wśród kwiatów cudownej figurki świętej Anny. A architektura zdaje się potwierdzać tę symbolikę, ponieważ zamiast typowej osiowości mamy przestrzeń otaczającą, niemal obejmującą wiernego. To nie jest kościół do oglądania. To kościół do głębokiego przeżywania.

Fot. Kościół w Oleśnie

Wsie, które zachowały swoją pamięć

Szlak prowadzi przez kolejne miejscowości, a każda z nich opowiada inną historię regionu. W skansenie Muzeum Wsi Opolskiej w Bierkowicach znajduje się przeniesiony z Gręboszewa kościół ufundowany w 1613 roku przez Cypriana Kotulińskiego. Funkcjonował on jako kościół filialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej, a od 1899 roku pełnił funkcję kościoła grzebalnego. Z oryginalnego

wyposażenia wnętrza zachowała się jedynie ambona z początków XVII wieku. Pokazuje on jak wyglądała sakralna architektura w typowej śląskiej wsi – skromnej, ale pełnej symboliki. W kościele św. Anny w Czarnowasach odnajdziemy wpływy baroku ludowego. Polichromie przypominają ilustracje do Biblii dla ludzi, którzy nie potrafili czytać. Malowidła te były projektowane tak, aby przedstawiać historie biblijne w sposób przystępny dla prostych ludzi. Z kolei kościół św. Rocha w Dobrzenu Wielkim powstał jako votum po epidemii. Patron chroniący przed zarazą był wybierany nieprzypadkowo. W kościele św. Barbary w Kolanowicach modlili się flisacy i robotnicy leśni, a cmentarny kościół św. Wawrzyńca w Laskowicach służył głównie obrędom pogrzebowym, zachowały się tu bowiem dawne symbole śmierci i życia wiecznego.

Fot. wnętrze kościoła w skansenie w Opolu - Bierkowicach

Śląska duchowość

Jedną z najstarszych świątyń na trasie jest Kościół Wszystkich Świętych w Lasowicach Wielkich. Jego wnętrze przypomina średniowieczny katechizm malowany obrazami w Lasowicach Małych pokazuje już epokę baroku – wiara staje się bardziej emocjonalna, pełna kolorów i ornamentów. W kościele św. Jadwigi w Bierdzanach

widoczny jest wpływ kultu śląskiej patronki. To religijność regionalna, bardzo lokalna, bliska codzienności mieszkańców. Natomiast pogrzebowy Kościół Narodzenia NMP w Chocianowicach zachował atmosferę dawnych obrzędów przejścia. Modlitwy za dusze były tu ważniejsze niż kazania. Szlak zamykają świątynie Kościół św. Marii Magdaleny w Starym Oleśnie i Kościół św. Jana Chrzciciela w Wędryni – przykład dojrzałego baroku ludowego, gdy wieś stała się już stabilną społecznością. Choć większość kościołów na Szlaku Drewnianej Architektury pozostaje zamknięta wewnątrz, ich niezwykle bryły, zapach starego drewna i otaczająca cisza sprawiają, że już samo podziwianie ich z zewnątrz jest wyjątkowym doświadczeniem.

Fot. kościół w Opolu - Czarnowasach

Droga, nie tylko zabytki

Szlak jest oznakowany dla pieszych, rowerzystów i kierowców. W dużej części prowadzi przez bory sosnowe, gdzie świątynie pojawiają się nagle, jakby wyrastały z krajobrazu. Można nawet zdobywać odznakę turystyczną przyznawaną przez Polskie

Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, od brązowej do złotej, ale to tylko pretekst. Istotą jest rytm podróży: cisza, zapach żywicy i skrzywienie starych drzwi. W pobliżu przebiega także rzeka Mała Panew, jedna z najczystszych nizinnych rzek w Polsce, a w okolicznych lasach znajdują się ścieżki przyrodnicze. Szlak można więc przejść pieszo, przejechać rowerem albo połączyć ze spływem – dokładnie tak, jak dawniej podróżowano między parafiami.

Dlaczego przetrwały?

Drewniane kościoły zazwyczaj nie wytrzymują próby czasu. Tu przetrwały wojny, pożary i zmiany granic. Powód jest prosty: nie były monumentalne. Nie należały do państw ani elit, ale należały do ludzi. Gdy granice się przesuwają, ludność zostawała. A wraz z nią jej świątynia. Dlatego Szlak Drewnianych Kościołów Opolszczyzny jest czymś więcej niż zwykłą trasą zabytków. To zapis ciągłości kultury regionu, w którym historia była burzliwa, ale lokalność i przywiązanie trwały nieprzerwanie.

Tekst: Małgorzata Bień

Zdjęcia: Małgorzata Bień oraz Jarosław Małkowski

Dane kontaktowe

[Wydział Promocji](#)

Tagi

Śląsk Opolski

Szlak Drewniany Budownictwa Sakralnego